

De besøgende ankom i spredt orden, så Ejjil Andersen, til højre, tog sig af rundvisningen af nogle hold.
Foto Ole Stauning.

Åbent Hus på Vrangbækgaard – Et første kig på de nye FastGrapes selektioner

Af Søren Kofoed Nielsen, skn@vinavler.dk

I tidsrummet kl. 10:30 til 12:30, søndag den 17. september 2023, dagen efter det årlige FDV vinskue i Fåborg, havde FastGrapes inviteret interesserede til åben vingård på Vrangbækgaard i Oure ved Lundeborg på Sydøstfyn.

Formålet med arrangementet var at give FDVs medlemmer samt de involverede i FastGrapes projektet mulighed for at se det første resultat af arbejdet med at finde nye tidlige druesorter til dyrkning i Danmark og det øvrige Norden. Det er i Vrangbækgaards vinmark, at hovedplantningen i FastGrapes (FG) projektet er placeret.

Omkring 50 interesserede havde taget imod invitationen og valgt at køre den

lille omvej omkring Oure på vej hjem efter vinskuet på Hotel Faaborg Fjord. Vejret havde valgt at vise sig fra sin bedste side denne søndag formiddag med ca. 22 °C, svag vind og sol fra en næsten skyfri himmel.

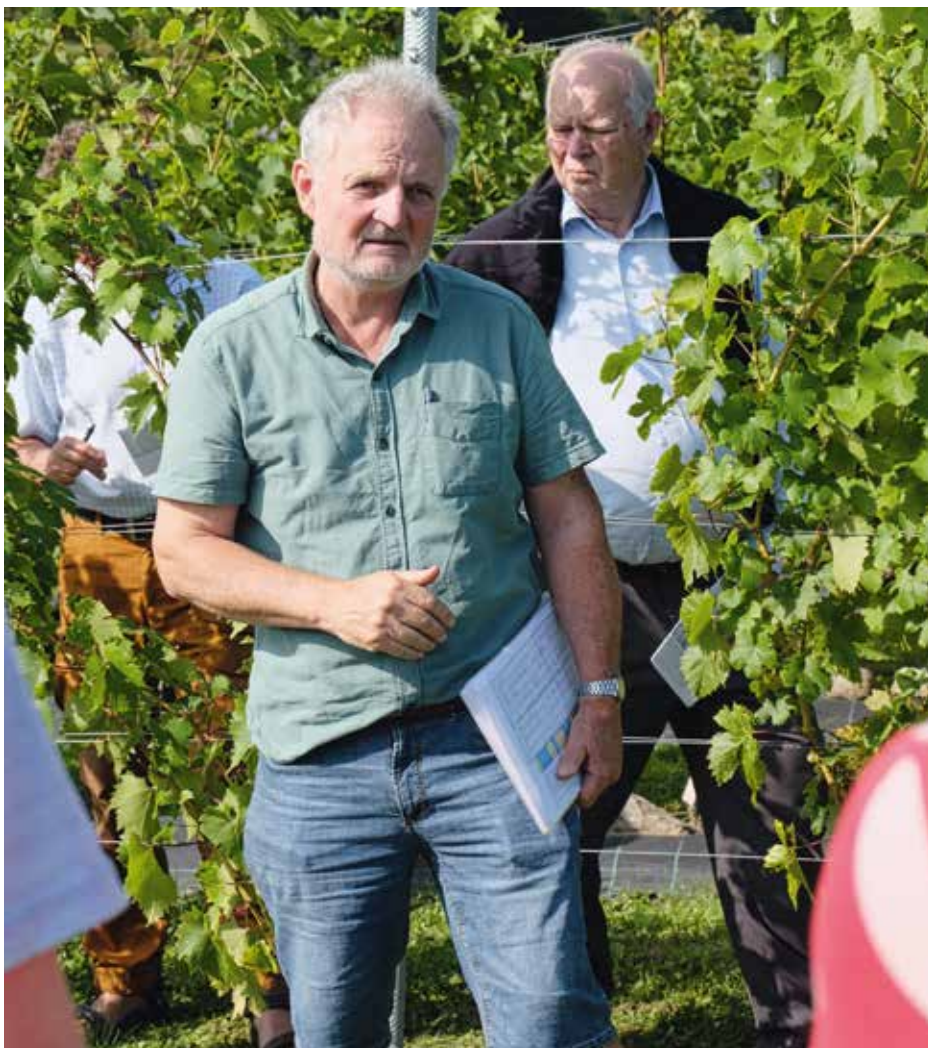
Gæsterne blev modtaget af Vrangbækgaards ejer Ejjil Andersen og Torben Toldam-Andersen, der er to af de tre brødre, der sammen driver Vrangbækgaard Vin ApS. Johannes Andersen var med på vinskuet, men deltog ikke i fremvisningen.

De fremmødte gæster viste stor interesse og spørgelyst omkring de enkelte planter og om muligheden af at kunne dyrke sorterne i vinavlernes egne marker. Mange gav udtryk for, at de var imponerede over, hvor kraftige planterne var efter blot

16 måneders dyrkning. Torben og Ejjil besvarede entusiastisk de fremmødtes mange spørgsmål.

FastGrapes planterne

I vingården står, som nævnt i indledningen, hovedplantningen med 9 planter af hver af de foreløbig opformerede 31 udvalgte FG-sorter til prøvedyrkning. FG-planterne er sat i 2022 og 2023. 2022 plantningen, med de første 25 potentielle nye FG-sorter, kan nu 16 måneder efter plantningen ses med druer for første gang i Danmark. De 25 FG består af 12 grønne og 13 blå. Planterne er resultatet af krydsninger foretaget af Julius Kühn Institutet (JKI) Geilweilerhof i Siebeldingen. De første 25 FG-planter er udvalgt blandt JKI-krydsninger, der var udført i

Torben Toldam-Andersen forklarer om systemet med nedlægning af to frugtranker i Solaris og forskellige tips til markarbejdet. Foto Ole Stauning.

Rækkerne skal fyldes ud

En af løsningerne, som praktiseres på Vrangbækgaard, er at der ved nedlægning af ranker under vinterbeskæringen i stedet for en bliver lagt to parallelle ranker ned. Ønsket er at opnå en transparent, men veludfyldt løv-væg. Målet er at have ca. 12 - 13 lodrette skud per løbende rækkemeter. Ved at lægge to ranker ned bliver det muligt at vælge de bedste skud ud og fjerne de svageste. Er der ikke et fornuftigt skud på den ene ranke, vælges et passende skud på den anden. Der arbejdes med en høj løvvæg for at sikre nok blade per skud, og den relativt store rækkeafstand sikrer god ventilation og lysforhold. Systemet er detaljeret beskrevet af Torben i artiklen "*Hvilke udbytter kan opnås i dansk vindyrkning – og påvirker det kvaliteten?*" i Vinpressen #1, 2022. Torben fortalte, at beskæringssystemet de 2 sidste år har resulteret i et gennemsnitligt udbytte på 3,2 kg pr. meter række. Solaris præsterer ofte 3,5 - 4 kg/m d.v.s. at de producerer 5 flasker vin per plante eller lidt mere end 3 flasker vin pr. meter række. Når vinen sælges til 200 kr. pr. flaske, bliver det til 1000 kr. pr. plante. Det mente Torben godt kunne ses som et bevis for, at vinproduktion i Danmark kan gøres på kommercielle vilkår. Selv om vinmarken er lille, er det en ambition at gøre det effektivt og så godt som muligt. Videre fortalte Torben, at vingården ikke er et "pusse nusse" projekt, selv om det selvfølgelig skal være sjovt og i høj grad er et socialt projekt, der er med til at sikre en hyppig og god kontakt mellem de 3 brødre og deres familier. Vinproduktion er sjovest når det lykkes og man får produceret en masse gode druer, og når det hele så krones med medaljer på vinskuet, bliver man ekstra glad.

Hvad er FastGrapes

Ved at analysere data indsendt til de årlige høstrapporter, havde det længe stået klart for Torben, at den eneste sort vi dyrker, som med sikkerhed modner hvert år, er hvidvinsarten Solaris. Et forhold Torben har beskrevet i flere artikler i Vinpressen.

perioden 2012 til 2015 samt en enkelt, FG 25, der er en krydsning fra 2010. FG 25 er en grøn sort, som på grund af sine gode resistens-egenskaber og tidlige modning, er udvalgt af JKI til prøvedyrkning i FG-regi. Denne sort forventes at blive den første sort, der frigives til almindelig prøvedyrkning, hvilket formodentlig sker i JKI regi i foråret 2024.

I vingårdens østligste række – Række 13 – blev der i 2022 fortløbende fra nord til syd i nummerrækkefølge sat tre planter af hver FG 1 til 25 samt referencesorten Solaris. Søndagens fremvisning koncentreredes om denne række.

Ved målinger gennemført den 15. september, 2 dage før besøget, havde sukkerindholdet – mostdensiteten, målt i °Oe, i referencesorten Solaris nået 90 °Oe. FastGrapes selektionerne lå for 3 af selektionerne på et lignende niveau, mens yderligere 3 havde nået et niveau mellem 80 og 85 °Oe og en stor del lå mellem 70 og 80

°Oe – udviklingen i mosten i perioden fra 1. september til høst vil blive beskrevet i en senere artikel.

Det er i flere artikler påpeget, at selv meget svampemodstandsdygtige vinplanter har behov for hjælp til at bevare resistensen. Der er derfor gennemført 2 forebyggende behandlinger med sprøjtesvovl i forskellige koncentrationer kort efter udspring (3 blads-stadiet) og i slut juli før klaserne lukker (ærtstore druer). Jeg så ingen udbrud af hverken meldug eller vinskimmel.

Øvrige vinmarksforsøg

Efter fremvisning af FG 1 - FG 25 i række 13 fremviste Torben et par af de øvrige forsøg, der kører på Vrangbækgaard. Torbens filosofi er, at det hele handler om vinstokke i balance. Vinstokke med kraftig vækst får derfor lov til at bære flere druer – udtynding af klaser udføres kun, hvis planten er for svag.

FG 25, JKI-selektionen, der forventes registreret og frigivet til prøvedyrkning i 2024. Foto Søren Kofoed Nielsen.

Solaris, reference-sorten i FastGrapes, havde på besøgsdagen nået over 90 °Oe.. Foto Søren Kofoed Nielsen.

Torben, der er lektor i frugtavl ved Københavns Universitet, har igennem mange år haft tæt kontakt med universitetet i Geisenheim, hvor han er kommet på årlige ekskursioner med sine studerende. Det var dog først i 2020, at der skabtes kontakt imellem Torben og Dr. Oliver Trapp, leder af afdelingen for druesortsudvikling hos Julius Kühn Institut (JKI) på Geilweilerhof i Siebeldingen, beliggende i vinområdet Pfalz i den tyske delstat Rheinland-Pfalz.

JKI kunne tilbyde, at Torben kunne foretage screening i deres forsøgsmarker, hvor de seneste resultater af JKI's mangeårige krydsningsprogrammer står udplantet. Screeningen skulle ske tidligt med henblik på at se, om der, iblandt mange tusinde frøplanter, kunne findes nogle, med en tilsvarende modningsprofil som *Solaris*, og som derfor kunne være interessante for vores nordlige vindyrkning. JKI havde ikke selv interesse i planter, som udviste samme tidlige modning som *Solaris*. Med de senere års temperaturstigninger in mente, har de nu øget fokus på sorter med et langt senere modningstidspunkt. *Solaris* har imidlertid været flittigt brugt i deres krydsningsprogrammer, idet *Solaris*, og afkom af *Solaris*, besidder det eftertragtede resistensgen (locus) Rpv10,

der yder vinplanter god beskyttelse mod svampesygdommen vinskimmel. Med en forventning om at *Solaris* også ville videregive sin hurtige frugtudvikling og dermed tidlige modning til en del af sit afkom, skulle der derfor være gode chancer for at finde noget, vi kunne bruge. Den oprindelige tanke var, at Torben på vegne af Københavns Universitet (KU) skulle indgå kontrakt med JKI. Hovedplantningen af de udvalgte nummersorter skulle stå på KU Pometet i Taastrup. Det viste sig, at KU ikke var interesseret i at tegne kontrakt med et tidsperspektiv, der skulle løbe i mere end 10 år. Løsningen blev derfor, at Torben privat stiftede firmaet FastGrapes og i det regi indgik kontrakt med JKI. Hovedplantningen kom herefter til at stå på Vrangbækgaard. Som mangeårig interesseret i vin-sorter og medlem af FDV's Forsknings og Udviklingsudvalg blev artiklens forfatter på vegne af FDV inviteret til at deltage i det første screeningsbesøg hos JKI i Siebeldingen. Besøget fandt sted 3 dage i august 2020. Det var resultatet af denne første screening, som kunne bese i række 13. Efterfølgende har vi hvert år siden, i sidste halvdel af august, besøgt forsøgsmarkerne hos JKI, og fundet og udvalgt et antal planter, der kunne indgå i Fast-

Grapes projektet. Podemateriale fra de udvalgte planter (genotyper) blev af JKI sendt til opformering på vinplanteskolen hos Michael Kimmig, Kimmig-Schwarz i Obersülzen. Ved plantningen af de første selektioner i 2022 blev der foruden på Vrangbækgaard også udplantet på 2 lokaliteter i Sverige, 3 på Sjælland, 1 mere på Fyn og 1 i Nord Jylland samt en i Nord Tyskland foruden ved JKI i Siebeldingen. Ved at kombinere data fra så mange lokaliteter er det håbet, at der hurtigt kan udvælges de bedst egnede planter til registrering som fremtidens sorter. FastGrapes projektet har undervejs opnået støtte af Fonden Foreningen Plan Danmark samt FDV via støtte til under tegnede rejser til de årlige selektionsture hos JKI i Siebeldingen i Tyskland.

Vrangbækgaard Vin

Erhvervsvingården Vrangbækgaard Vin har for nuværende ca. 800 vinstokke fordelt på 13 nord-syd orienterede rækker á 75 meter. Arealet skrånede mod syd. Ud over FastGrapes selektionerne består vingården af 7 ældre rækker med *Bolero*, *Triomphe d'Alsace*, *Muscaris* og *Solaris*. Disse er plantet med 1,5 meters afstand i rækken, formet i det system som Mikael Bratt introducerede som V-formet kordon

En gruppe af de Interesserede besøgende, får fremvist de første FastGrapes planter med druer i Danmark. Foto Søren Kofoed Nielsen.

og frugtranker til begge sider. Desuden 3 rækker plantet i 2020 med en parallel plantning af grundstamme og sortsforsøget, som også er plantet ved Pometet og universitetet i Geisenheim. Sorterne her er foruden *Solaris* og *Bolero* også *Hibernal* og *Southern Gris*. For at skaffe plads til de nye FastGrapes selektioner blev 2 ældre rækker med *Johanniter* og *Villaris* ryddet. Vingården er registreret økologisk dyrket. Jorden der er let med et højt indhold af grus (40%) har tidligere indgået i almindelig landbrugsproduktion, og der har derfor kun i ringe grad været behov for at gøde. Der er udlagt drypvanding, som sikrer at vinstokkene kan holdes i god vækst i hele etableringsfasen, selv i perioder med manglende nedbør. Planterne er sat i en lille vold og dækket med en kraftig vand gennem-

trængelig ukrudtsdug. Torben fortalte at ideen med plantning på volde er taget fra hindbær dyrkning, hvor det sikrer et bedre dræn om rodhalsen og mindsker problemer med rodsygdomme. Desuden giver den sorte dug en højere rodtemperatur. I modningsfasen mente Torben også at der skabes en opadstigende mere tør luftstrøm, som reducerer fugtigheden i druezonen sammenlignet med rækker, hvor ukrudtet står højt under planterne. Små forskelle i mikroklima kan have stor betydning. Torben understregede dog at han ikke har lavet nogle målinger der dokumenterer virkningen af voldene.

Myrer etablerer sig i stor stil i voldene og er glade for, at de her er uforstyrrede. Danske undersøgelser viser, at myrer spreder en mikroflora, som har en tydelig

reducerende virkning på plantesygdomme, så Torben, der i starten var nervøs for, om de mange myrer var et problem, er blevet glad for dem.

Mellem rækkerne er der udsået græs. De første 25 FG-planter er podet på grundstammen SO4, som fungerer godt på ejendommens jord. Rækkeafstanden er 2,75 meter og planteafstanden 0,9 meter. De 13 rækker udgør således en samlet længde på godt 1000 meter fordelt på ca. 0,3 ha. De tre ejere har alle fuldtidsarbejde, så vingården passes derfor i fritiden, som aften og weekend arbejde. Søn- og helligdags dyrkning som Torben kalder det.

Mere om Vrangbækgaard og vinprojektet kan ses på Vrangbækgaards hjemmeside: www.vrangbaekgaard.dk

Farvel og tak!

Kære medlem

I tidens løb har jeg sendt jer en del henvendelser om både det ene og det andet, men dette bliver min sidste "medlemsudsendelse" i foreningen.

Efter godt 8 gode og spændende år forlader jeg sekretærposten, som fremover varetages af Torben Skovgård Nielsen.

Det har været spændende og udbytterigt for mig at have den funktion i foreningen, så jeg vil gerne sige jer alle sammen tak for sjove, spændende og dejlige oplevelser undervejs. Min tak gælder selvfølgelig i første omgang bestyrelsen og de øvrige, som jeg har arbejdet tæt sammen med, men den gælder også alle jer medlemmer, som jeg har haft kontakt med gennem årene.

Det er ikke uden vemod, at jeg forlader posten, men nu får jeg bedre tid til at tage mig af familien, venner og vinmark.

Hav det godt alle sammen.

Børge Alstrup

